SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCIV. No. 153. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 12, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го СЕРПНЯ 1987 РІК XCIV. Ч. 153.

КОСТА РІКА ЗВІЛЬНИЛА Б. КОЗІЯ З ТЮРМИ

Ню Йорк. — Інформаційний листок організації Американці за судову справедливість інформує у числі з 29-го липня цього року, що цивільний суд в Коста Ріці наказав звільнити з тюрми українця Богдана Козія після того, як суддя Лігія Ґонзалєз, яка свого часу рішила була видати Козія в руки совєтського „правосуддя", змінила свою думку з уваги на совєтські крутійства.

Суддя Ґонзалєз, підписуючи рішення про видачу, вимагала від совєтського уряду запевнення, що Б. Козій не буде в СССР покараний смертною карою, якої немає в Коста Ріці. Вона не задовільнилась таким запевненням совєтського амбасадора Юрія Павлова і вимагала документу від вищих совєтських чинників в Москві. Більше того, Ґонзалєз вимагала, щоб таке запевнення ратифікувало міністерство закордонних справ Коста Ріки, але міністри закордонних справ і справедливости відмовились від співучасти в цьому ділі. Міністер закордонних справ Родріґо Мандріґаль категорично відмовився партиципувати у видачі Б. Козія совєтам, кажучи, що він ніколи не може сказати, що совєти дотримають свого слова.

Очевидно, статус Б. Козія ще й досі остаточно не вирішений і уряд Коста Ріки волів би, щоб він виїхав до іншої країни. Він висловив бажання залишитися на постійно в Коста Ріці, але бюро генерального прокуратора запропонувало, щоб прохання про перебування було відхилене.

Свого часу, коли поліція Коста Ріки прийшла була арештувати Козія, він витягнув пістолю і приклав собі до скроні, кажучи, що він воліє застрелитись тут, як бути висланий до СССР. Справа Косія викликала була свого часу велике зацікавлення в Коста Ріці серед населення.

Американське Бюро для спеціяльних інвестиґацій (ОСІ) не втратило надії на видачу Козія в руки совєтських чинників, які кожного запідозреного карають на „горло".

ІЗРАЇЛЬСЬКА ПРЕСА ПОВІДОМИЛА, ЩО А. ГАММЕР ПРИВІЗ ЩЕ ТРИ ВИКАЗКИ З СССР

ПРОКУРАТУРА І СУДДІ З ПРЕЗИРСТВОМ СТАВЛЯТЬСЯ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ СПЕЦІЯЛІСТКИ

Єрусалим, Ізраїль (АНЧ ЕЙН, тел). — Ізраїльська преса повідомила тут в понеділок, 10-го серпня, що американський мультимільйонер Арманд Гаммер передав урядові Ізраїля три виказки сторожів з Травніків, які він вивіз з СССР. Про це ще не говорилося на процесі Івана Дем'янюка, але вплив ОСІ, КҐБ і інших сил явно закроюються на горизонті.

У понеділок перед полуднем оборонець Джан Ґілл закінчив перепитування американської спеціялістки від документів Едни Робертсон, підсумовуючи її аналізу мнимої виказки з Травніків і встановляючи, що цей документ ч. 149 не є автентичний, знімка на ньому була інша, підпис І. Дем'янюка не подібний до стандарту, нема підстав уважати підписи Штрайбеля і Тойфеля автентичними, на документі є сказм від пінцети, є ржа, залишки клею і рідини до розріджування його, печатки не сходяться і документ не є зношений, тому він не може бути виказкою, а радше особистою картотекою, яка десь лежала в бюрі.

Решту дня забрало перепитування Едни Робертсон прокуратором Міхаелем Шакедом і всіми трьома суддями, зокрема головним суддею Довом Левіном, при чому всі вони з презирством ставилися до цієї американської спеціялістки, квестіонуючи її кваліфікації, знання, об'єктивність тощо.

Тон перепитуванням надав М. Шакед, починаючи запитом: „Чи ви пані доктор, чи пані професор?"

Це негайно запротестував ізраїльський адвокат Йорам Шефтель, заявляючи спершу, що мікрофон не працює, а відтак, що прокуратура має 8-сторінкову біографію свідка і повинна знати, як її титулувати.

На це суддя Лєвін гострим тоном відповів: „Для такого зауваження не треба мікрофону. Ми мали тут спокій кілька днів, сідайте". Як відомо, Й. Шефтель минулого тижня був в Англії, а справу вів адв. Дж. Ґілл.

У такому тоні і в такій атмосфері проходило перепитування на протязі цілого дня. М. Шакед постійно відкликався на експертизу Е. Робертсон з 3-го березня 1984 року, яку вона робила тоді тільки з копії виказки, що й сказала тоді і тепер, бо оборона І. Дем'янюка не мала доступу до ориґіналу, але такий доступ мав Ґідеон Епстін, офіційний експерт ОСІ, якому совєти дозволили перевести аналізу в совєтській амбасаді у Вашінґтоні.

Але Епстін, під час перепитування весною цього року, признався, що тоді знімка не була прикріплена до виказки, а лежала окремо.

М. Шакед сказав, що Епстін є членом двох американських організацій, а саме American Society of Forensic Experts і American Academy of Forensic Sciences, а Е. Робертсон не є їх членом, суґеруючи, що вона не є таким експертом, як Епстін.

Слід відмітити, що Е. Робертсон вже після першої сутички з Шакедом відвернулася від нього і відповідала лицем до суддів.

Вона сказала, що коли порівняти виказку з Травніків з виказкою шофера І. Дем'янюка, то ясно, що ця остання — зношена, а перша ні. Вона також сказала, що коли б це була виказка, то повинен бути підпис під знімкою даної особи, а такого підпису нема. Щодо друку, то вона ствердила, що існують різниці у буквах „М", а число на сорочці особи на фото, 1693, виглядає, що було дописане рукою, зокрема число „1".

Шакед і судді Лєвін та Далія Дорнер питали Е. Робертсон чи сторожі, вишколювані в Травніках, носили при собі виказки. Адвокат Ґілл запротестував, кажучи, що вона не є істориком, але суддя Лєвін відкинув протест і наказав Е. Робертсон відповісти на запит. Вона відповіла це саме — не є істориком, але встановила, що документ не є надто зношений, як на виказку.

На закінчення Е. Робертсон щераз вказала на факт, що не всі частини документу мусять бути фальшивими, але якщо тільки деякі є пофальшовані — документ втрачає на автентичності і жадний серйозний і об'єктивний суд не взяв би його до уваги.

Як згадано, Й. Шефтель повернувся з Англії, де він переговорював з жінкою-спеціялісткою від пам'яти. Американська спеціялістка, Елізабет Лофтус, відмовилась свідчити для оборони з уваги на своє жидівське походження, як вона це публічно заявила.

Процес триватиме до 25-го серпня, а відтак буде двотижнева перерва до 7-го вересня. Прохання оборони продовжити перерву суддя Лєвін категорично відкинув.

У вівторок, 11-го серпня, перепитування Е. Робертсон мало продовжуватися.

СИТУАЦІЯ У ПЕРСЬКІЙ ЗАТОЦІ ПОГІРШУЄТЬСЯ

Вашінґтон. — Офіційний речник Пентаґону, відповідаючи на питання кореспондентів признався, що американський військовий літак типу Ф-14 вистрілив дві повітряні ракети в сторону іранського літака, який наблизився на недозволену віддаль до двох американських військових кораблів і двох кувайтських оливних танкерів, які, як відомо, плавають тепер під американськими прапорами, з американською командою і під ескортою військових кораблів та літаків З'єднаних Стейтів Америки.

Роберт Б. Симс крім того звернув увагу кореспондентів на події у заливі Оман, підкладання там невідомою державою морських мін і активністю у цій зоні іранських й іракських військових літаків, які нібито мають розвідчі цілі, але на ділі ніхто не знає коли і де вони можуть заатакувати американські кораблі чи кувайтські танкери.

Представники Адміністарції президента Роналда Реґена категорично відмовляються вести розмови на цю тему, а Пентанґон заявляє тільки, що він не може ані заперечити, ані підтвердити випадку обстрілювання іранського літака. Крім військового джета, на овиді появився також іранський військовий корабель не відомо з якою ціллю. Запитаний кореспондентами чи американські джети попереджували іранського пілота про небезпеку наближення, Р. Симс заявив тільки, що „я немаю для вас нічого більше нового до сказання крім того, що вже було сказано раніше". Він також відмовився від коментарів на питання, чому Адміністрація і Пентаґон тримають в секреті події, які можуть бути причиною більшого воєнного конфлікту між ЗСА й Іраном.

Політичні спостерігачі і деякі аналітики натякають, що Адміністрація боїться відновлення „воєнного акту", бо тоді Уряд мусівби забрати усі збройні сили з Перської затоки і Близького Сходу, хіба б на їхнє там перебування погодився Конгрес. Р. Симс підкреслив, що „ми оминаємо і будемо оминати провокації і ворожих актів, але ЗСА не можуть дозволити на таку провокацію з будь-якої сторони". Як відомо, Уряд ЗСА вважає, що кожна держава світу має легальне право користуватися Перською затокою і без застрашування купувати оливну ропу та її вивозити без страху втрати своїх кораблів. Симс додав, що головне командування військової фльоти дало широкі уповноваження для адмірала Геролда Берніса, командира групи кораблів, які перебувають тепер у водах Перської затоки і на Середземному морі тому від нього у великій мірі залежить у якій мірі будуть використані американські військові кораблі і літаки для охорони вільної торгівлі оливною ропою і забезпечення її перевозу у міжнародні води.

На запитання чи на американських кораблях знаходяться ракети з атомовими головками, Р. Симс, очевидно, не хотів відповідати кажучи, що такі відповіді не лежать в його компетенції. Він тільки додав, що треба припускати, що американські кораблі мають повну силу і можливість оборонитись, якщо б котрась з держав пробувала їх атакувати.

Секретар Департаменту оборони Каспар Вайберґер видав минулого тижня гостре зарядження, забороняючи високим працівникам його Департаменту дискутувати з предсатавниками засобів масової інформації справи оборони і операції в Перській затоці. Розумне зарядження Вайнберґера, знайшло повне схвалення Президента і його найближчих співробітників.

В КАНАДІ РОЗПОЧАЛАСЯ ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ

Торонто, (тел.) Тут у суботу, 8-го серпня ц. р., розпочато Ювілейну Міжкрайову Пластову Зустріч з нагоди 75-річчя пластової організації.

З усіх-усюдів ЗСА і Канади приїхали автобуси переповнені пластовою юнацькою молоддю, щоб відтак відповідно розділені після віку і степенів, від'їхати на перший етап зустрічі — таборування у парках Онтаріо або на пластовій оселі „Батурин" біля Монтреалю.

Автобуси з пластовою молоддю приїхали на призначене для них окреме місце міського Гай Парку в Торонто, де їх привітали голова Головної Пластової Булави пл. сен. Василь Янішевський, голова Крайової Пластової Старшини в Канаді, що є рівночасно комендантом ЮМПЗ пл. сен. Орест Джулинський та інші відповідальні за організацію зустрічі члени КПС із Канади, яка є господарем ЮМПЗ.

Від Крайової Пластової Старшини в ЗСА вітала пластунів голова Виховного Сектора пл. сен. Ніна Самокіш.

Сердечні вітання та зустріч пластових друзів, серед яких були вже також пластуни з Німеччини, які прилетіли раніше, викликувала справжній підйом і давала запоруку, що „пластова ідея завжди жива".

Цей перший зворушливий момент початку зустрічі фільмували для торонтонської телевізійної станції.

Організатори ЮМПЗ звітували при тому, що в останніх днях число зголошень на ЮМПЗ членів УСП і УПС піднеслося, так що усіх учасників третього етапу на „Пластовій Січі" буде близько 1,000.

В тому останньому етапі на суботу, 22-го серпня, заплянована зустріч із громадянством

ПОМЕРЛА МҐР А. КОБРИНСЬКА

Ню Йорк. — Тут в понеділок, 10-го серпня ц. р., померла мґр Анна Кобринська, сестра відомого українського громадянина, секретаря НТШ-А, св. п. мґра Романа Кобринського.

Панахиди відбудуться у вівторок і середу, 11-го і 12-го серпня ц. р., в год. 7-ій вечора у похоронному заведенні П. Яреми, при 129, 7-ма вулиця. Похоронні відправи в українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку у четвер, 13-го серпня, о год. 9-ій ранку, а відтак на український православний цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

У Швайцарії розкрили совєтського шпигуна

Берн, Швайцарія. — Аґентство Ассошіейтед Пресс і кореспонденти повідомили, що швайцарська поліція розкрила і унешкідливила діяльність ще одного, тим разом фінансового шпигуна, який мав доступ до компюторської банкової системи, що нею користувалися майже усі банки країни.

Крістофер Маркс, 56-річний спеціяліст від компюторів й фінансовий аналітик, передавав на протязі років усі інформації про фінансові внутрішні і міжнародні банкові трансакції Швайцарії аґентам КҐБ, або представникам совєтської амбасади. Не дивно отже, кажуть західні спостерігачі, що З'єднані Стейти Америки, зокрема конґресова комісія, яка досліджувала справу Іран-контрас, не змогла довідатись про гроші здепоновані на конті контрас з продажу американської зброї Іранові, хоч про це конто й кількість грошей знали аґенти КҐБ в Москві і зручно використовували цю аферу для своїх пропаґандивних цілей. Очевидно, ця й інші інформації походили від аґента Маркса.

У квітні працівники швайцарських державних органів безпеки заарештували К. Маркса, як він проходжувався над райнською алеєю в місті Базелі. Товаришував йому у цьому проході совєтський дипломат. Маючи далекойдучі пляни, поліція тримала в таємниці арештованого, аж до часу поки швайцарський уряд не встановив скільки і які совєтські дипломати були замішані у шпигунську аферу.

Незабаром після цього з Берну був висланий „на родіну" перший секретар амбасади СССР Владімір Хорошілов, через якого Маркс передавав засекречені інформації для КҐБ. Раніше Швайцарію покинув інший совєтський „дипломат" Владімір Давиденко. У відплату Москва викинула швайцарського дипломата Еріха Пірчнера. Маленька країна однак не могла дати собі ради із совєтським шпигунським несиллям. Аналітики кажуть, що тепер у Швайцарії перебуває біля 700 совєтських шпигунів, не згадуючи про шпигунів із східньоевропейських країн, яким помагають принаймні 1,400 швайцарців, які є на послугах КҐБ, згідно з інформаціями поліції і міністерства внутрішніх справ.

Починаючи від 1970 року, швайцарська поліція розкрила і унешкідливила 149 шпигунських гнізд, більшість яких були організовані комуністичними державами.

К. Маркс був особливо цінним шпигуном для Москви, бо він мав доступ до усіх практично конт в банках, які належать державам, великим корпораціям, нільйонерам, політичним рухам. Усі ці інформації використовувались пізніше агентами КҐБ для шантажів. Крім інформацій про фінансові операції, Маркс займався викраданням і „купівлею" медичних модерних апаратів, тобто шпитальної технології. Швайцарія робить тепер підсумки шід заподіяних швайцарцем, який служив за марний гріш для московських імперіялістів.

У СВІТІ

РАЇСА ҐОРБАЧОВА, дружина совєтського керівника Міхаїла Ґорбачова заявила, що в Совєтському Союзі треба б розпочати видання жіночого журналу подібного до американського видання „ Ледіс Гом Джорнал". Р. Ґорбачова особисто розмовляла з редактором цього журналу Мартою Блайт на відкритті американської виставки в Москві. При тій нагоді вона, тримаючи в руках згаданий американський журнал, сказала: „Таке видання було б також цікавим і корисним для нас". При цій нагоді стало відомим, що 92 відсотки совєтських жінок працюють, або вчаться. М. Блайт заявила, що принаймні 70 відсотків її читачів також працюють і вчаться, а журнал своїми матеріялами допомагає їм в цьому.

ЕСПАНОМОВНА РАДІОСТАНЦІЯ Марті повідомила про втечу у вільний світ кубинського старшини розвідки, 40-річного майора Фльорентіно Азпільяґи, який, перейшовши кордон з Чехо-Словаччини до Австрії, виявив бажання переїхати до ЗСА. При тому він передав розвідчим чинникам цілий ряд вартісних матеріялів, які свідчать про розвідчу діяльність кубинців у цілому світі в користь комуно-московської імперії. Аспільяга втік на Захід дев'ять днів після того, як на одному з летовищ в ЗСА приземлився на одномоторовому літаку інший високий кубинський військовик і урядник в міністерстві оборони Куби, генерал Рафеаєль дель Піньо Діяз. Завдяки втечі майора Аспільяги американська розвідка отримала 350 прізвищ кубинських шпигунів, які працюють в демократичних країнах.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ЗСА Едвин Міз полетить до Китайської Народної Республіки, де від 17-го до 20-го серпня ц. р. відбуватиметься спільна сесія спеціялістів економічного права. Міз і китайський міністер юстиції Зов Ю будуть співкерівниками конференції, завданням якої є проаналізувати китайську політику економічної виміни і інвестування більших капіталів у закордонних країнах. Чотироденна сесія відбуватиметься в Пекіні і спеціялісти з декількох країн застановлятимуться над новою леґаальною системою, яка дозволяє і заохочує на збільшення і поширення закордонної торгівлі.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІБЕРАЛИ, захопившись мирною ініціятивою президента Роналда Реґена і вислідом розмов президентів деяких центрально-американських держав, включно з нікарагуанським президентом Даніелем Ортеґою, готові зрезиґнувати з головних принципів боротьби антикомуністів з прокомуністичними режимами. Вони запропонували, що треба цілковито вилучити з переговорів антикомуністичних повстанців контрас, бо так хоче комуніст Д. Ортега, бо в іхньому імені може говорити хтось інший, тобто представники інших держав. Дивно при тому виглядає, кажуть політичні спостерігачі, що таку думку заступає також спікер Палати Репрезентантів демократ Джим Райт з Тексасу. Він, виступаючи на телевізії заявив, що нікараґуанські сандіністи евентуально погодяться вести переговори з „третьою силою".

В ГОНДУРАСІ, В МІСЦЕВОСТІ Теґусіґальпа, вибухла в суботу, 8-го серпня ц. р., потужної сили бомба в ресторані і тяжко поранила шістьох американських вояків і шістьох гондурасців. Саморобна бомба була сконструйована принайменше з 12-ох плиток динаміту. Немає сумніву що терористи мали на думці американських вояків, які часто бувають в цьому ресторані.

ПОНАД 1,000 МОЛОДИХ ЧЛЕНІВ „мунів", Об'єднаної Церкви, керівником якої, як відомо, є корейський євангелист Сан Юунг Мун, зударились фізично з ліво-радикальними групами у Берліні під „Муром ганьби", який розділяє це місто на дві частини — вільну демократичну і тоталітарну комуністичну. Прихильники мунівської Церкви несли великі транспаранти з написами: „Геть з муром ганьби". Проти цього протестували ліві екстремісти, а може й комуністи, і тому дійшло до зудару, у який мусіла встрявати поліція. У вислідi бійки кількадесять юнаків по обох сторонах були поранені.

Президент обіцяв інформувати Конґрес про секретні операції

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен передав лідерам сенатської комісії у справах розвідки — сенаторові-демократові Дейвидові Боренові і сенаторові-республіканцеві Вілліямові Когенові листа з викладенням нових правил повідомлення Адміністрацією Конґресу про секретні операції.

У листі Президента говориться про бажання виправити серйозні недоліки у співпраці між виконавчою і законодавчою владами. Іранська афера не згадується прямо, але для нікого не є таємницею, що саме достава зброї Іранові і передача частини одержаних грошей партизанам Нікараґуа змусили Президента піти на компроміс з Конґресом. Законодавці дізналися про доставу зброї режимові Хомейні лише за 10 місяців після її початку.

У листі Р. Реґена містяться такі точки:

• Конгрес і члени Ради Крайової Безпеки повинні бути повідомлені у письмовій формі про секретні операції не пізніше, як за 48 годин після їх початку (за вийнятком найбільш серйозних видатків).

• Конгрес повинен бути повідомлений про участь приватних осіб і чужинецьких держав у подібних операціях.

• Нові правила є обов'язковими для всіх відомств ЗСА, включаючи Раду Крайової Безпеки.

• Підписані Президентом документи не потребують схвалення Конгресу.

Президент заперечив здогад про те, що його лист є поступкою Конґресові. „Я ще не назвав помилковими дії Адміністрації", — різко відповів він журналістові.

Речник Білого Дому Марлін Фицвотер повідомив, що в середу, 12-го серпня, о 8- ій годині вечора Президент виступить на телевізії і викладе своє становище до подій Іран-контра.

Президент неодноразово заявляв, що виступить в цій справі лише після закінчення роботи об'єднаної комісії Конґресу для розслідування іранської афери.

М. О'КОННОР І ПІДГОТОВА ОБОРОНИ

Єрусалим, Ізраїль. — Місцевий англомовний щоденник „Джерусалем Пост" з 24-го липня 1987 року подав обширну статтю Ерні Наєра п. н. „Упадок Марка О'Коннора", в якій автор обширно аналізує резиґнацію адвоката М. О'Коннора з посту головного оборонця Івана Дем'янюка після п'яти років, в яких він будував і підготовляв оборону свого клієнта.

На думку автора статті головним мотором непорозумінь поміж родиною І. Дем'янюка і М. О'Коннором був Йорам Шефтель, ізраїльський оборонець, який, як пише „Джерусалем Пост" старався підірвати довір'я родини до оборонця. Але уважають, що щойно майбутнє вияснить властиву причину. Сам М. О'Коннор заявив вже перед кількома тижнями, що „українці ніколи мене не любили", а автор статті пише, що не можна було не завважити ворожої настанови родини Дем'янюка до його головного оборонця.

Але найбільше промовистим у тому драматичному звороті справи І. Дем'янюка є таки лист резиґнації М. О'Коннора до судді Дова Лєвіна, який „Джерусалем Пост" подає майже в цілості. В ньому він інформує суддю Лєвіна, що він в минулому звертав увагу родини Дем'янюка на некомпетентність і байдужість Й. Шефтеля в часі розправи, але родина помимо того рішила залишити його, після того, як він полетів до Клівленду і там мав розмову з усіма членами родини. На думку О'Коннора, Шефтель переконав також І. Дем'янюка написати листа з датою 30-го червня 1987 року, що він звільняє свого оборонця із його посту, помимо того, що у розмові в тюрмі з О'Коннором Дем'янюк сказав, що він бажав би далі мати головним оборонцем О'Коннора, але він мусить іти за бажаннями родини, яка тепер зложила все в руки Й. Шефтеля. О'Коннор уважає, що тепер вже загально відомо, як Шефтель хотів його позбутися, інформуючи родину, що суддя Лєвін і прокуратура хотіла б мати оборонцем О'Коннора, цо це запевнює легке переведення засуду Дем'янюка, як винного.

Як пише у своєму листі до судді Лєвіна М. О'Коннор, він намагався показати родині, яка важлива його роля у підготові ключових свідків оборони: Рудольфа Райсса, який дав оборонцеві доказ, що ідентифікаційна карта з Травніків є фальшивкою і він був готовий це зізнати перед судом в Гамбурзі. Другий свідок оборони це Володимир Дубовець, який пам'ятає Дем'янюка з армії Власова і який готовий зізнавати, що Дем'янюк був разом з ним в часі, в якому прокуратура закидає Дем'янюкові участь в „акції Райнгард"; вкінці Евгнія Самуельс і Йозеф Вуєк із Польщі — це свідки, які знали справжнього Івана з Треблінки і є готові це зізнавати; Ґарсія Рібес з Еспанії, який описує „Івана" зовсім інакшим, як Дем'янюк, також готовий це підтвердити. У випадку цих ключових свідків, ані Шефтель, ані Джан Ґілл не мали з ними контакту.

Зізнання Гельмута Лєонгардта, які він недавно зложив в Кельні, західня Німеччина, повинні були бути

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ОПУБЛІКОВАНИМ ЗВІТОМ відділу правної оборони і освітнього фонду Крайової асоціяції для поліпшення становища негрів, п'ять південних стейтів не підпорядкувалися судовому наказові відсеґреґувати свої вищі навчальні установи. Речники асоціяції заявили, що Департамент освіти відмовився розпочати судові переслідування проти них. Згідно з наказом федерального суду з 1983 року, стейти Арканзас, Фльорида, Джорджія, Оклагома і Вірджінія виробили плян щоб виконати цей наказ найдальше до навчального року 1985-86.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулц заявив у четвер, 6-го серпня ц.р., що ЗСА не має на думці ліквідувати свого рішення в справі здержання допомоги Панамі. Не вимагаючи публічно резиґнації генерала Норієґи, Шульц скритикував військове втручання в політику, кажучи, що „збройні сили повинні бути професійними, а не політичними" і закликав до повороту правління цивільної влади.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Центр тероризму в Ірані

Західньонімецький тижневик „Штерн", який дещо подобає на американську інвестиґаційну пресу, бо любується у сенсаціях, приніс ревеляцію, що фанатичні іранські противники будь-яких зв'язків з Америкою плянували схоплення колишнього дорадника президента Реґена у справах Крайової безпеки Роберта МекФарлейна і заступника голови Ради Крайової Безпеки підполковника Олівера Норта, коли вони прилетіли були в травні ц.р. до столиці Ірану Теграну для переговорів з деякими поміркованими „аятоллами" щодо звільнення схоплених у Ливані американських закладників за ціну достави зброї Іранові. Змовники, мовляв, в останній хвилині відмовились від свого пляну, коли дізналися, що в отих переговорах бере участь також син іранського диктатора аятолли Хомейні. Всю цю історію виявив недавно якийсь член іранської державної верхівки, який утік на Захід і перебуває тепер у Франції. До Франції утік теж з іранської амбасади у Німеччині перекладач Вагід Ґорджі, один із керівників терористичної акції, центр якої знаходиться в іранській амбасаді в Кельні над Реном.

Це вірогідна вістка, бо вже під час переслухування на 25-членній конґресовій комісії у справі засекреченого продажу зброї Іранові Олівер Норт зізнав, що він отримував анонімні телефонічні погрози і звернувся був до поліції з просьбою дати охорону його родині, — що поліція злегковажила собі. Тоді Норт прийняв невеликі гроші, отримані з продажу зброї Іранові, щоб запровадити алярмову систему у своєму домі. Зрештою він з обуренням відкинув закиди конґресових слідчих, наче би він „заробив" на цій трансакції з Іраном. Уже тепер, у серпні цього року, речники іранського теократичного диктаторського режиму, який ненавидить Америку, називаючи її „країною диявола", загрожували проведенням терористичних актів проти Америки — чи то проти її закордонних амбасад чи на самій території ЗСА. Фантастичне засліплення іранських володарів доходить до такого ступеня, що вони обвинувачують Америку у стріляниніі на вулицях святого для мусулман міста Мекки на території Савдійської Арабії. Тамошня державна поліція стріляла до демонстрантів, які всупереч виразній забороні переводили крикливу протиамериканську демонстрацію. Переведене після цієї сумної події (коло 400 вбитих) слідство виявило, що тільки невелика частина тих іранських паломників була дійсно паломниками, а велика більшість — це члени так званої революційної ґвардії, які мусулманську революцію перетворили у свою професію. Американські керівні чинники признали, що вони свідомі можливости нової серії терористичних актів і що ввесь американський оборонний апарат поставлений у стан бойової готовости.

Таким чином центр міжнародного тероризму перенісся з Лівії до Ірану. Диктатор Лівії полковник Муаммар Каддафі так довго керував актами терору проти Америки, аж спровокував налет американських бомбардувальників на столицю Лівії Тріполі. Хоча після цього Каддафі відгрожувався відплатними діями, проте — за твердженням західніх закордонних амбасад у Тріполі — Каддафі насправді налякався і присів. Іранські володарі рахують на безкарність, бо Іран географічно далекий та збройна сила Ірану більша від лівійської.

Рахунок може виявитися фальшивий. Бо після японського налету на зосередженку у Перл Гарборі американську фльоту у 1941 році Америка виповіла Японії і Третьому Райхові війну і Японія була набагато сильніша від Ірану і географічно куди більш віддалена від Америки, проте Америка зруйнувала японську імперію та викинула японців з усіх окупованих ними земель.

Ніхто не хоче нової війни. І ані президент Реґен із своїми дорадниками, ані тим паче Конґрес не хочуть зудару з Іраном. Іран переводить тепер морські маневри у відповідь на зосередження американської фльоти, що хоронить кувайтські танкери в їхній дорозі на Захід. Ціла міжнародна увага звернена тепер на обшир Перської затоки. Великодержавний престиж Америки не дозволяє коритися іранським погрозам. Але не виключене, що міжнародний терор, який є притаманною рисою сучасній епосі, може знову дати себе пізнати з утратою людського життя і майна. Але те жалюгідне явище мусить скінчитися, як і мусить скінчитися панування в Ірані релігійних фанатиків, які граються з вогнем.

ЗАНЕЧИЩЕННЯ ПРИРОДИ В УКРАЇНІ

Ґорбачовська „гласність" все таки дає чимало користей, не зважаючи на все її наказно-партійне підложжя. Так, наприклад, на відтинку охорони природи сьогодні в Україні вже відкрито пишеться про всі великі прогріхи совєтської пляновоі господарки, і то пишеться так, що ще декілька років тому за такі критичні писання можна було отримати по кілька років концтабору. Нагадаймо тільки про те, що кілька років тому та сама совєтська преса довгий час мовчанкою обминала справу катастрофи греблі Стебниківського калійного комбінату біля Калуша, коли то занечищені хемікаліями води цього збірника, розірвавши греблю залляли довколишні села і поля, дійшли до Дністра і погубили в ньому маси риб.

Сьогодні про справи занечищення природи в Україні багато пишеться, газети б'ють на сполох з приводу катастрофального становища довкілля в Україні. Лише про занечищення самого Дністра появилося в совєтській пресі в Україні чимало статтей, з яких виходить, що совєтські губителі природи докладають усіх зусиль, щоб великі території плавнів Дністра і саму ріку перетворити на сморідне багно на лад відомої „реґуляції" дніпровських вод ще в довоєнних часах, про що тоді в совєтській пресі писалося як про величезні досягнення большевицької техніки.

А ось як про це пишеться, сьогодні в совєтській пресі в Україні: На сторінках „Радянської України" надрукована стаття Богдана Сушинського „Екологічні тривоги Дністра", з якої довідуємося, що через аґресивно-бездумні заходи господарників, чи радше безгосподарників, Дністер стає кльоакою. Учені, мовляв, в зв'язку з цим за голови хапаються: на величезній території плавнів почалося таке інтенсивне загнивання, що незабаром замість велетенського природного фільтру та своєрідного реґулятора води, замість унікального розслідника птаства, матимемо сотні гектарів сморідного болота".

Подібні міркування письменника Сушинського можна було зустріти і до появи його статті на сторінках „Радянської України" в „Літературній Україні" за 15 січня („Хто заступиться за Дністер?"). У ній він доходить до висновку, що різні проєкти, пов'язані з використанням Дністрової води доведуть до того, що ріка повільно „перетвориться на водосховище з усіма відомими нам уже за дніпровськими морями властивостями: цвітінням, штормами, які не поступаються морським і руйнують нову берегову лінію затопленням значних площ, ніби їх і так мало затоплено на Дністрі... Тобто річка, власне, загине, а на згадку про неї залишаться пісні, та й ті ставатимуть дедалі сумнішими і сумнішими".

Таке пишеться сьогодні про Дністер. Але скільки є сьогодні в Україні таких річок і озер, в яких внаслідок бездумної господарки проходять подібні процеси? Про це також можна дещо довідатися тепер з совєтської преси. Так, наприклад, озеро Сасик, колишній лиман над Чорним морем, стало сьогодні наче б дослідним кріликом в експериментах меліораторів. „Літературна Україна" за 7-го травня пише про це так: „Очевидці кажуть, що нині плесо озера нагадує куліш синьо-зелених водоростей з товстою ґущею морських молюсків і рачків на дірявому денці смерідного казана... А на щедро зволожених полях сіль зародила краще за пшеницю, а лани раптом затягло кіркою, по якій трактори ковзають наче по льоду".

Заторкуючи проблеми довкілля в Україні, „Робітнича газета" за 13 червня минулого року пише: „Кількість прісної води на душу населення в Україні в 19 разів менша, ніж по країні в цілому. Особливо страждають від забруднення малі ріки: майже всі вони забруднені промисловими стоками". Та ж „Робітнича газета" пише, що львівський нафтопереробний завод „щороку викидає в атмосферу міста 1.130 тонн вуглецю, понад 70 тонн сірчистого вуглецю, майже 95 тонн двоокису азоту, 464 тонни окису вуглецю, 10 тонн пилу та інших шкідливих речовин". Усякі дотеперішні заходи усунути зі Львова цей завод не дали успіхів. Бюрократія не поступається. А озера України такі забруднені, що птахи з висоти, вважаючи їх води чистими, сідають на них, щоб відпочити в перельотах, і більше ніколи не злітають з них, гинуть сотнями. А в південні ріки України заводи скидають близько 200,000 тонн самої тільки солі.

Усе це, що пишуть сьогодні совєтські газети в Україні про забруднення природи — лише невелика частина правди. Совєтська нищівна господарка залишає жахливі сліди в природі України і кінця тому не видно.

(„Українське слово", Париж, ч. 2384 з 2-го серпня 1987).

„Українське питання"

(Француз про Україну)

Актуальна тепер у світовій пресі ґорбачовська пропаґанда „гласности" розворушила надії багатьох кіл західнього світу. Капіталістам — приватним і корпораційним — почали снитися великі бизнеси зі Совєтським Союзом, не тільки шляхом продажу краму, а й метод його продукції. А ліві кола різних соціялістів і комуністів своєю чергою замріяли, що зуміють оживити ліві партії Західньої Европи, які, особливо в Італії і Франції, почали не від нині виявляти симптоми старечости — байдужости і розтічі. Справжні стимули ґорбачовської „реформи" виявив видатний французький політик і журналіст Алєн Безансон у своїй статті „Українське питання", поміщеній у престижевому, паризькому тижневику „ЛьЕкспрес" з 30-го квітня ц.р. Нам не доводилося досі читати українського відгуку на цю статтю ще з-перед трьох місяців, а вона варта того, щоб зазнайомитися з нею, з широкоглядністю її добре зорієнтованого в українських справах автора. Тим більше, що „Ль Експрес" — це один з найбільш почитних французьких журналів, який можна б порівняти з американським „Таймом".

Що ж пише Безансон? Ось основні його думки:

„Реформа", бачена з цього боку Залізної завіси, є більше твором уяви ніж річчю дійсною. Ґорбачов займається двома проблемами більш реальними. Першою є роззброєння Европи, а другою втримати в руках периферійні республіки СССР. Покликаючись на брежнєвську інерцію, чотирнадцять „сестер-республік", які оточують Росію, вийшли на поле. На Кавказі, в Центральній Азії, на берегах Балтику ці республіки вели стабільні комуністичні партії, які допускали компроміси з льокальними інтересами, і навіть національними, жили в злагоді з великими спекулянтами, словом, стали своєрідними реґіональними мафіями, зіпсованими до самого шпику костей. Ці райони не вважали себе надто покривдженими, навпаки, знаходили передишку в ослабленій контролі і загальній корупції. Вони стали відносно куди заможнішими від самої Росії.

З цих республік найважливішою є Україна. Це країна, про яку у Франції говориться куди менше ніж про Польщу, тому що звички французько - російського альянсу наказують її забувати. Одначе Україна існує і коли совєтський режим зникне — що може статися одного дня — вона займе назад своє місце в Европі. Її історія є доказом цього.

В часі перших Капетів це була велика християнська держава, яка дала Франції одну королеву. Але вона була майже стерта з лиця землі турко-татарськими навалами. В ХУІ сторіччі Україна, яка знову заселилася, перейшла під зверхність польсько-литовської корони. Її панство прийняло польську цивілізацію включно до католицизму. 1596 року проголошено унію з Римом, тобто приєднання частини Української Православної Церкви до римської спільноти, але із збереженням свого обряду. Проте підневільні селяни залишилися в більшості при православ'ю і поглядали в бік нереґулярних козаків, що самі походили з їх рядів і які воювали на границях Оттоманської імперії. В половині ХУІІ сторіччя величезне повстання під проводом козаків пустошить Польщу, яка фактично вже не піднялася. Але Україна була ще надто слабка, щоб стати незалежною, вона мала до вибору стати васалем Стамбулу або Москви. Справу виграв тут цар.

Для України це була катастрофа. На протязі однієї ґенерації вона пізнала, що це є московські методи. Вона втратила всю автономію, політичну, релігійну, культурну, Унія була жорстоко переслідувана. Проте, для Московської Руси заволодіння Україною означало вхід у світ великих потуг. Без України, з її вищим ступенем цивілізації, з її безмежними багатствами, без українських кадрів, які перейшли на службу Петербурзької імперії, Росія була б засуджена залишитися чимсь вроді замороженої в льодах Канади, без великої міжнародної ролі. Ще досі Союз ССР може уявити собі втрату Центральної Азії, Кавказу, Балтики, — він зберіг би статус великої потуги. Але коли б Україна відлучилася, Союз зазнав би втрати надовго. Це для того, щоб зберегти для себе Україну, петербурзькі імператори анектували Польщу.

Коли 1917 року Російська імперія завалилася, Україна негайно відродила свою незалежність. Але ще більше, як у ХУІІ сторіччі вона не була всилі її зберегти і совєтські армії окупували її 1920 року. Цього разу на те, щоб зламати опір нації, совєтська влада вхопилася великих заходів. Головним був голод. В урожайній країні це вимагало особливої енергії і Сталінові її не забракло. Уважають, що 7 мільйонів українців згинуло з голоду, зорганізованого в 1932-33 роках. Одна шоста народу. Цей ґеноцид був так добре замаскований, що ще досі західня історична свідомість не здобулася його зареєструвати. Нацистська окупація була теж жахлива, а совєтське визволення від неї не менше.

Чи після цих ударів довбнею Україна ще живе? Її еліти були систематично знищувані. Її мова прогнана з Харкова, з Києва, з головних міст і обмежена в її існуванні як мова селян і дрібних урядовців. А проте, Україна тямить, що вона була вільною, що вона належить більшим правом чим Росія до европейської цивілізації. Уніятська Церква, знищена Сталіном і приєднана силою до православ'я, далі живе потаємно. Але найкращим свідком національної живучости є факт, що компартія України, витвір Москви й інструмент русифікації, постійно українізується і тому треба її періодично винищувати.

З двох причин Україна є актуальною: Ґорбачов відновив централізацію і знищив льокальні машини в усій імперії, з вийнятком України. Він почав атаку на Щербицького, який веде цю

(Закінчення на стор. 4-ій)

Роман Барановський

ШКІДЛИВІ ЯВИЩА

Щоденник „Свобода" з 24-го липня і „Америка" з 23-го липня подали вістку, що в приміщенні українського католицького храму Пресвятої Родини у Вашінґтоні в п'ятницю, 24-го липня 1987 року, президент Роналд Реґен проголосить проклямацію Тижня Поневолених Націй та що в урочистостях візьмуть участь церковні і світські достойники.

Мабуть не було українця, що не не зрадів би тією вісткою, що це вперше в історії ЗСА Президент виступить в українському храмі.

„Америка" з 25-го липня подала вістку, що Президент підписав проклямацію та що вичерпний звіт про цю вагому подію буде поданий в найближчому числі „Америки". Знаючи, що в-во „Америка" саме почало свої двотижневі вакації („Америка" ч. 89 з 25-го липня), тоді на цей звіт мабуть доведеться чекати аж до 11-го серпня ц. р.

А деж була в тому часі „Свобода", — запитає кожний з великим здивуванням. Саме це є темою цієї статті.

Про цю подію редакція „Свободи" довідалася два дні раніше зовсім випадково в телефонічній розмові з урядником Українського відділу „Голосу Америки".

Редакція „Свободи", не маючи не тільки запрошення, але навіть повідомлення про цю справу, звернулася негайно до Української Інформаційної Служби у Вашінґтоні і в розмові з директором М. Василиком довідалася, що цією справою займається Білий Дім. На телефонічне звернення до Білого Дому представник пресового бюра Білого Дому заявив, що запрошеннями займається власне Українська Інформаційна Служба.

Виявилося, що на цю подію, крім Митрополита Стефана Сулика, „Провідіння" „Народної Помочі", УККА та деяких гостей, не були запрошені Митрополит Української Православної Церкви, представники інших релігійних віровизнань, УНС, УБС, УАКРада, СУА та багато інших наших установ і організацій.

Ми не знаємо, хто доложив старань, що Президент згодився виступити в українському хрзмі для відзначення Тижня Поневолених Націй і проголощення проклямації з цієї нагоди. Можна тільки догадуватися, що це міг зробити хтось, що має поважні зв'язки у Вашінґтоні. Найбільш правдоподібно цією особою був колишній голова УККА, амбасадор на Багамах, визначний член Республіканської партії, тепер приватний громадянин проф. Лев Добрянський. Якщо він скривався за сценарієм цієї акції і керував, то можна припускати, що і запрошення розіслано на його доручення. Це, що на цю подію не запрошено Митрополита Мстислава, первоієрарха Української Православної Церкви, представників інших віровизнань, євангельсько-баптистських, що під цю пору є найбільшим рухом в Україні, у час коли ми спільно готуємося до відзначення епохальної події 1000-ліття Християнства в Україні, це не тільки жахливий скандал, що не має ніякого виправдання, але шкідлива робота, яку проводять ті, що не визнають ніякої толеранції, але руководяться партійними критеріями.

І таким чином велику справу, якою ми повинні б всі радіти, зведено нанівець. Замість перед американськими чинниками показати нашу консолідацію у підготові до відзначення цього унікального ювілею, продемонстровано „блискуче роз'єднання".

Кому це на користь? Нехай кожний вдумливий читач відповість сам собі на це питання.

Другий приклад шкідливої роботи і явища, це звіт Контрольної комісії СКВУ за минулий рік. У звіті сказано, що УККА залягає 18,930.57 дол. за минулий рік. УАКРада вже кілька разів у своїх звідомленнях подавала, що вплатила за минулий рік суму 48,000 дол., виконавши таким чином не тільки свої зобов'язання за минулий рік, але ще з надплатою понад 2,500 дол. Чому ж тоді не подано вірно, що саме УККА залягає із вплатою 18,930.57 дол., а УАКРада надплатила понад 2,500 дол.? Це ще один доказ, як тенденційно прикривається недотягнення другої централі у сплачуванні своїх фінансових зобов'язань.

З того можна зробити висновок, що всі дотеперішні розмови на тему створення одної централі, або принаймні створення тимчасового тіла для узгіднювання наших виступів назовні, були тільки пустим звуком і марнуванням часу.

Яр. Климовський

ДЕКІЛЬКА ДНІВ У ГАНТЕРІ

I.

У житті людини в різних її періодах наступають зміни. Це закономірно. Коли постала Союзівка, мене, як і моїх друзів тягнуло туди. І то дуже. Як, танцюючи, потомились, ішли до бари ніби то відпочивати за прилавком, звідтіль знову на паркет, а потім знову до бари і так це повторялося до того часу коли музики перестали грати, а „черпії" перестали черпати, як римляни казали, „воду життя". А хай тепер спробує таке втяти хтось із моїх ровесників — я наприклад, такого вже не втну.

Тепер це саме товариство вправді трохи здекомплектоване (що також є закономірне) побачите або на „Верховині" або в Гантері. Щоправда звідтіль ідете на Союзівку подивляти різного роду тенісистів під час турніру або на „Верховину", коли там відбувається фестиваль, а спеціяльно коли там виступає зі своїми балетними адептками, адептами наша театральна товаришка Рома, хоч на яких може півкопи років молодша.

• • •

У Гантері не тільки що віддихаєте гірським оздоровлюючим повітрям, але тут не можете налюбуватися гірським красвидом. Недаром звідсіль походять найкращі пейзажі багатьох наших мистців. І як ви вже в Гантері, то як не вступити до „Ксені", „Ґражди", до Людмили Морозової, Ярослава Вижницького.

Саме в „Ксені" розтаборилась трійка Козаків — Еко, Яко і Юко, тобто Едвард, Ярко та Юрко Козаки.

Впротиворіч до Філядельфії, у якій не було Едварда на виставці трьох Козаків, у Гантері, в „Ксені" з радістю зустрів я старого козарлюгу — Ека. Його та його синів картини мистецьки цікаві і оригінальні, біда лише в тому, що картини, що вам вже зразу до вподоби, мають на собі яскраво червону наліпку, що означає „продано". Це мені пригадує коли я був ще дуже молодим, що коли мені подобалась якась панна, то вже біля неї хтось переді мною „закрутився".

Там же багато знайомих, а серед них і „театральна братія" — мґр Роман Мусій із дружиною, колишній секретар львівського Оперного Театру. Від нього довідуюся, що Влодко Шашаровський з Юлею заякорили свій „човен" у „Карпатії".

У „Ґражді", як звичайно, картини кільканадцятьох наших мистців, та все ж і тут переважає трійка Козаків.

Вступаю ще до „Марічки", до моїх друзів Лампіків ще зі Львова, навіть мешкали ми в одній кам'яниці. Марійка Лампіка, що друкується під прибраним прізвищем „Марічка" не сховала в тайні свого заміру надрукувати і видати свої нариси.

На довгу розмову немає часу, тим більше, що з Влодзею Палидович-Гірняк, у якої мешкаємо, умовилися, що до „Марічки" вона по мене приїде з моєю дружиною ще дещо докупити, бо на другий день коло 8-ої вечора має зійтися театральна „братія", що відпочиває в Гантері на дружню „побалачку" саме у Влодзі, а крім цього, телефонічно заповів свої відвідини зі своєю Олею Стефко Крижанівський.

• • •

Подаруймо собі ширший опис нашої товариської зустрічі, кожна бо з них до себе подібна — одні пригадують якісь епізоди з колишніх театральних мандрів, інші читають щось із буднів на рожево, а жінки, як звичайно поміж собою пригадують собі „добрі часи", тобто своїх давніх поклонників-ридателів, а всі разом як розспіваються, то їм, як кажуть, немає стриму.

Тепер у моєму розкладі „зайнять" вступити до Людмили Морозової.

У цій хвилині прийшло мені на думку, що дошкульно відчувається брак місячника „Українське мистецтво", в якому ми могли б прочитати про поодиноких наших мистців образотворчого, музичного й театрального мистецтв. А так не знаємо, що наші мистці творять і де та як проживають чи доживають без контакту із своєю спільнотою, а говориться, що мистцеві зле без своєї землі, по-моєму, що ще гірше без своїх людей.

Та заходім до палатки мистецтва Людмили Морозової. Ось і вітаємося з поставною Людмилою й уявляємо собі її рід, особливо мужеську стать, коли вона, як жінка такої комплекції.

Нутро вілли прямо нас заворожує. Де не глянете всюди картини, та які.

Для неї образотворче мистецтво, головним чином малярство — все, її життя, її світ, тому повністю вона йому присвятилась. Навіть усі вліпшення її вілли на вкритому дерев'ям на горбі, це не лиш комфорт для неї самої, але ці всі вдосконалені побутові умови подумані теж для поклонників її високомистецької творчости, щоб вони, налюбувавшись красою її картин, могли вигідно розсістися на веранді, обгорненої зеленню з видом на гори та послухати розповіді мисткині про Грецію, бож замало знати Грецію з підручників, скажім, пригадати собі часи Перікла, коли так буйно там процвітало мистецтво, але коли слухаєте розповіді особи, що там кількома наворотами жила й творила та бачила тамтешні древні пам'ятки, тоді зовсім інакше реєструєте це все в своїй уяві.

При цій нагоді варто сказати, що овочеві вина її власного виробу дуже смакують. Виходить, що вона і під цим поглядом не абияка майстриня.

Є деякі, що минають її хату, мовляв, висококваліфікована мисткиня, то і високі ціни на її картини. Із власного досвіду знаю, що ціни на її картини дуже помірковані, а коли рішаєтесь на неоправлену картину, то її ціна ще більш приступна, так, що навіть людина з мізерними матеріяльними засобами, може дозволити собі на картину Людмили Морозової.

Прощаємось із мисткинею, бо треба поволі лагодитись „у свояси", ввечорі ще хочеться піти на концерт Оленки Геймур, а завтра безпосередньо перед від'їздом слід обов'язково відвідати мистця Ярослава Вижницького.

• • •

Дня 25-го липня ц.р., о год. 8-ій вечора в залі „Ґражди" в рамках програми Музично-Мистецького Центру, що ним керує д-р Ігор Соневицький, відбувся концерт співачки Оленки Геймур (до речі вже доволі відомої), при акомпаньяменті Юрія Цибрівського. Не зважаючи на те, що із-за бурі не було електричного світла, концерт проходив при свічках. Враження непогане, та жаль, що личко співачки публіка більше собі уявляла як бачила.

У молодої співачки блискуче, сильне сопрано з чистими високими тонами. При наполегливій праці, перед нею стелиться шлях, вкритий лаврами. Щоб дійти до вершин очевидно треба ще не одне вдосконалити, бо в кожному мистецтві не легко дійти до завершености.

Закінчення буде.

ЗАКЛИК

У СПРАВІ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТИСЯЧОЛІТТЯ

Чим більше ми наближаємося до дати святкувань Тисячоліття Хрищення Руси-України, тим частіше появляються у пресі, журналах і книжками матеріяли, пов'язані з цим унікальним ювілеєм. На прохання Владики Михаїла Гринчишина я погодився бути офіційним архіварем і бібліографом Тисячоліття і дотепер призбирав багато даних про нього, завів відповідну картотеку тощо. На жаль, багато видавництв не відгукнулися на заклик і пригадки Владики у пресі і на мою статтю-пригадку у „Свободі". В результаті, я до сьогодні не одержав ні одного числа „Патріярхату", „Вістей з Риму", „Українського Православного Слова" та інших почитних видань, що, очевидно, утруднює мою і так нелегку працю і не дозволить мені довести її до кінця так, як хотілось би. Тому останній раз прошу наші видавництва, світські й церковні усіх деномінацій, пересилати мені свої публікації на адресу: Dr. Joseph V. Krawczeniuk, 545 South Franklin St., Wilkes-Barre, Pa. 128702.

Новий реґіональний збірник

Наш рідний край — Зборівщина — над Берегами Серету, Стрипи, Золотої Липи, Комітет Зборівщини, 1985 р., 1056 ст. 50 дол.

Завдяки великому вкладові праці вмілого і досвідченого головного редактора Богдана Гошовського, збірник „Зборівщина" появився як солідне і вартісне видання. Вже сам зовнішній вигляд робить приємне враження, а далі високоякісний папір, добре переведена коректа (відносно мало друкарських похибок) і багато чітких знімок посилюють це перше враження. Якщо ідеться про зміст, то матеріяли можна поділити на дві нерівні частини. Одна з них має типовий характер інших реґіональних збірників, тобто вона стосується в першу чергу самого міста Зборова та Зборівського повіту. Та більша частина обіймає такі речі, як географічний нарис І. Теслі про Зборівщину в часі Першої світової війни і Визвольних Змагань Миколи Андрусяка.

Хоч Зборів був і залишився малим містом, не до порівняння з більшими галицькими містами як Станиславів, Перемишль і Тернопіль чи навіть з такими сусідніми містами як Бережани і Золочів, то все таки він був осередком повіту і осідком установ, що розтягали свою діяльність на усі села і містечка. Тут належали філії „Просвіти" „Рідної Школи", повітовий союз Кооператив, „Сільський Господар", „Союз Українок", товариство молоді „Сокіл" і „Пласт". Про це пишуть компетентно діячі, які брали участь в тих товариствах і установах.

Подібно про села і містечка пишуть їхні колишні мешканці, зокрема цікаві спогади тих авторів, які ціле своє життя або його частину пробули в Зборові чи Зборівщині. На окрему увагу заслуговують статті про визначних діячів Зборівщини, або людей крайового маштабу, що народилися у Зборівщині. Згадати б тільки митрополита Богачевського, Романа Купчинського, Мілену Рудницьку, Кирила Трильовського, Романа Завадовича, Григорія Маланчука, Миколу Кузьмина і ін.

Натомість відносно мало місця посвячено побутові, звичаям і традиціям Зборівської землі. Друга (менша) частина має перший тематичний засяг і в більшій мірі може зацікавити читача, не зв'язаного зі Зборівщиною. Тут належить есей Василя Мудрого: „Шляхом віків до Листопадового Зриву 1918 р." та І. Теслі: „Галичина під польською, німецькою і совєтською окупаціями". Окреме місце займають дві статті відомого історика І. Крипякевича, а саме: „З історії Зборова до початку XIX ст.", „Богдан Хмельницький і Москва" та Т. Мацькова „Зборівський договір у світлі німецької і англійської преси з 1649 року". Дуже цікавим є, зокрема, опис Зборівської битви Крипякевича. Та битва і Зборівський договір зробили Зборів знаним в цілій Европі, а переможні козацькі полки покрилися безсмертною славою.

Р. Борковський

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР В ЧИКАҐО, ПРИСВЯЧЕНИЙ В. ҐРЕНДЖІ-ДОНСЬКОМУ

Щоб належно відзначити 90-ліття з дня народження Василя Ґренджі-Донського, найвизначнішого поета і письменника Закарпатської України, правління Літературного фонду ім. Івана Франка в Чикаґо вирішило присвятити йому окремий літературний вечір, щоб наша чикаґська громада могла краще ознайомитись з його літературною спадщиною.

Василь Ґренджа-Донський — перший український письменник Срібної Землі, що почав писати рідною українською мовою, на яку згодом перейшли в 30-их роках всі поети і письменники Закарпаття. Сам він син бідного неписьменного селянина з села Волового (сьогодні Міжгір'я) на Верховині, виховувався серед чудової природи карпатських полонин, де вже з раннього дитинства улюблений батько впоював в нього любов до рідного народу та його традицій, народних передань, переказів, казок та леґенд і милозвучної пісні. Йому було заледве три роки, коли батько почав брати його зі собою далеко в гори на ціле літо, і там під голим небом ріс малий Василь, прислухуючись до співу щебетливої пташні та веселого співу батька, шуму трав і гірських ялиць, шелесту гірських струмків і потічків та оповідань про таємниці і чар лісів.

Краса природи залишила в душі майбутнього письменника свої незатерті сліди, бо вже тут, на її лоні, почала розвиватися його творча фантазія, яка пізніше розправила свої могутні крила і дозволила перенести на папір всі поетові ранні і пізніші переживання, з яких згодом виникло багато томів літературної спадщини великого письменника Закарпаття.

Якось влітку минулого року на українській науковій конференції у Шампейні, Урбана, нам пощастило запізнатися з Зіркою Ґренджа-Донською, від якої ми багато довідалися про її славного батька, а також про її велику до нього любов, яка спонукала її до впорядкування і видання всіх його творів. Ми вирішили запросити її до нашого Чикаґо, щоб спільно відсвяткувати 90-ліття з дня народження Ґренджі-Донського. Пані Зірка пообіцяла, що на літературному вечорі поділиться з присутніми споминами про батька, а також привезе оригінальний закарпатський одяг з його села. Не гаючи часу, ми звернулися до проф. Адама Антоновича, голови правління Літературного фонду ім. Івана Франка в Чикаґо, який з захопленням прийняв наш задум.

Вірші В. Ґренджі-Донського для дітей відзначаються не тільки простотою вислову і форми. Вони в першу чергу найбільш вартісні незрівняними зображеннями прекрасної карпатської природи.

Мелодійність його віршів прямо аж проситься, щоб їх співати. І ми звернулися до нашого добре знаного з чудових композицій для дітей д-ра Володимира Кассараби, щоб скомпонував кілька мелодій до поетових віршів, на що д-р В. Кассараба дуже радо погодився, і в блискавичному темпі віддав нам готові твори, які напевне зачисляться до шедеврів дитячих пісень, яких ті будуть залюбки співати. В міжчасі ми звернулися до всіх наших шкіл, щоб дали нам здібних дітей, які візьмуть участь у літературному вечері. Тому що в Чикаґо перебуває тимчасово диригент Паризького церковного хору Віра Дратвінська, ми запросили її на дириґента дитячого хору, щоб і в нас могла щось корисного зробити для громади. І тут ми мали успіх, бо на протязі заледве чотирьох неділь діти вивчили аж чотири пісні. Акомпаньював сам д-р В. Кассараба. Опікунами хору були дві добрі мами: Люба Калін і Ольга Яцків, і вони доконали всіх зусиль, щоб допомогти в усіх організаційних справах. Діти не тільки чудово співали, але й вивчали вірші і підготовували музичні точки. Василь Ґренджа-Донський заговорив до них „рідною мовою".

До участи в програмі ми запросили найкращих мистців живого слова: Рому Турянську, що є довголітньою секретаркою і душею Літературного фонду, Дмитра Грушецького і новоприбулу з Гуцульщини Василину Скрюбу. Словом про Закарпаття і прояви культурного життя поділився з нами о. Степан Женчух, настоятель катедри св. Володимира, що також недавно попрощав Срібну Землю. Для доповнення програми вечера Василь Мудрий приготовив маленьку філателістичну виставку, що відносилася до Карпатської України. Тут була мапа, марки, першодніівки з засідання першого сойму Карпатської України та коверти зі святкувань 45-ліття проголошення її незалежности.

Літературний вечір відкрив голова правління Літературного фонду ім. І. Франка в Чикаґо проф. Адам Антонович, вітаючи всіх присутніх на залі, а зокрема доню письменника пані Зірку і її сина Марка. „Минуло 48 літ від часу потужного зриву Карпатської України до самостійного життя", — сказав проф. Антонович і в коротких словах розповів про деякі події з визвольних змагань Срібної Землі. На цьому історичному тлі він накреслив силюету поета В. Ґренджі-Донського, як політичного учасника державного будівництва в Закарпатській Україні, за що письменник не раз зазнавав ув'язнення, знущань і тортур зі сторони мадярів. На Літературному вечорі був присутній наочний свідок тих знущань, 90-літній сотник Антін Кущинський, що перебував з В. Ґренджою-Донським у тому самому концтаборі в Варюлапоші. Також сильно пошкоджений мадярами Дмитро Грушецький і Дмитро Гандзюк з Надвірної, що ледве врятувався перед мадярами. Присутнім на залі був також Дмитро Ґулич з Лемківщини, що зазнав великих знущань у мадярському полоні. За президіяльним столом сидів представник армії УНР майор Микола Личик.

І враз словами поета заговорив зі сцени мистець живого слова Дмитро Грушецький, що рецитував поему про „Терор, розстріли і нечуване катовання". І вся заля аж похолола від жахливих слів, що описували нелюдські знущання мадярів над нашим народом. Коли Д. Грушецький скінчив читати, вся заля заспівала пісню „Коли ви вмирали, вам дзвони не грали". В цей спосіб присутні віддали честь всім поляглим і закатованим у Карпатській Україні на чолі з її президентом Августином Волошином.

Дальше ведення програми проф. А. Антонович доручив Олександрі Мудрій, яка ще раз тепло привітала Зірку і її сина Марка, як рівнож гостю з далекого Клівленду д-р Оленку Шанко, що довідавшись про наш вечір прибула до нас. Вона ж бо досліджує творчість цього барда Закарпатської України. Відтак О. Мудра заповіла, що збирається відкрити велику поетову скриню заповнену писаними творами і дитячими скарбами. І знову вся заля заслухалась в чарівні слова поеми, яка розповідає про Русалку, що в місячну ніч шукає ключів до Срібної Землі.

У цій поемі поет виразно визначує своє життєве кредо: коби тільки воля, буде й доля. Здається, що кращого введення не можна було і придумати. І тепер вже посипались мов з рукава окремі точки програми, виконані нашими дітьми. Першою з них був „Заспів" в виконанні Славка Біланича. Мов би у відгук на слова „Заспіву" забриніли веселі звуки „Коломийки" В. Безкоровайного у виконанні Ліліянни Калін. Тепер наспіла збірна деклямація „Верховина — рідна мати" у виконанні Янки Женчух, Валі Дудич, Калинки Процик і Лесі Кукловської. Їхня щира деклямація показала нам всю красу Верховини і заклик, щоб ніколи про неї не забувати. Звучать акорди добре знаної нам народної пісні „Їхав козак за Дунай" в виконанні Христини Яцків і Стефи Павлишин, що грали на чотири руки. Згодом появились на сцені дві дівчинки, що з великим відчуттям виконали вірш „Розмова Тиси з Дунаєм". І полилась розмова двох рік, які розказують про своє походження і приналежність. Тиса має свою країну, Закарпаття, а Дунай її не має, хоча пливе через багато країн. У ролі Тиси виступила Христя Яцків, у ролі Дунаю — Ліліянна Калін. Відтак Христина Яцків виконала на фортепіяні прекрасну „Сонатіну" Френка Ляйнса. Чар „Сонатіни" в виконанні молоденької піяністки переніс нас далеко в гори, що мріють в сяйві сріб новидого місяченька...

Вірш „В хаті мерзнуть руки" віддеклямував Данило Прийма, що в своєму білому з вишивкою вбранні начебто персоніфікував автора В. Ґренджу-Донського. Після його деклямації на сцені появився дитячий хор (діти репрезентували всі наші чикаґські школи українознавства), і під дириґентурою Віри Дратвінської виконав чотири прекрасні пісні, до яких музику написав д-р В. Кассараба. Сам композитор акомпаньював.

Дочка великого поета пані Зірка, з вологими від зворушення очима слідкувала за кожнісенькою точкою програми і усміхалася до свого вимріяного щастя. Це ж бо вперше в нашому Чикаґо вона була учасницею літературного вечора свого батька, дарма, що поетові справляли їх давніше, з нагоди його минулих ювілеїв. Та тоді ділив їх... океан. Опісля вона підійшла до мікрофону і розпочала свою розповідь. Спершу про його дитячі роки, невідрадну юність, життєві і творчі шляхи та... казку свого життя до перших 18 років. Це він зробив з неї палку патріотку з виплеканими високими національними ідеалами. Його палаючі вогнем поезії захоплювали всю тодішню молодь Закарпаття, бо вони підсилювали її патріотизм. Та від неї, своєї Зірки, чи не вимагав він ще більше? І про це довідалися ми більше, слухаючи мистецького читання Роми Турянської, яка прочитала поему „Моїй донечці".

Заки Рома Турянська докінчила читати поему, під враженням поетових слів і її потрясаючо-зворушливої інтерпретації, ми всі ще раз усвідомили собі унікальність нашого сьогоднішнього вечора, де ми запізналися не тільки з творчістю В. Ґренджі-Донського, що написав цю поему ще 22-го березня 1939 року, але і з його незвичайною донею, що не тільки поступає згідно з батьковим заповітом, а ще продовжує бути його „зіркою".

А ще перед тим Василина Скрюба продеклямувала поему „Розділили Україну поміж ворогів".

Сильну віру поета в перемогу правди над злом і у відродження Закарпатської України частинно зламало ув'язнення в концентраційному таборі в Варялупоші. Він перенісся з родиною до Братіслави, та його початкові роки були позначені великим песимізмом. До тих літ належить вірш „В моїй душі самі конфлікти", який надзвичайно добре відчитав Д. Грушецький. Після закінчення всіх названих точок програми була ще несподіванка. На сцені появилася з гарною китицею квітів Русланка Завадович, внучка письменника Романа Завадовича, і продеклямувала вірш присвячений Зірці Ґренджі-Донській.

Вірш для В. Дратвінської продеклямувала Таїса Горалевська, а для д-ра Кассараби — Наталка Кукуруза. Вони також дістали чудові квіти, як і О. Мудра.

На закінчення цього чудового незабутнього вечора його господар проф. А. Антонович склав щиру і глибоку подяку всім, хто чимнебудь причинився до успіху. Для них всіх Зірка Ґренджа-Донська виготовила чудового листа.

Олександра Мудра

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО Інвестиґацій (ФБІ) повідомило, що Служба іміґрації і натуралізації розглядає тепер прохання про надання політичного азилю для совєтського вченого, який не бажав повертатися до Совєтського Союзу. Не зважаючи на те, що ФБІ не подало офіційного прізвища втікача, в поінформованих колах Вашінґтону говориться, що це Дімітрій Віноградов, бо раніше про його „зникнення" повідомив капітан совєтського корабля, яким мала повертатись совєтська делеґація. Капітан заявив кореспондентові Ассошіейтед Пресс, що Віноградов був в числі групи моряків і вчених, які досліджували морські води Пацифіку біля міста Сієтл у стейті Вашінґтон. Свідок Марк Ґраймс заявив, що совєтський вчений тримав американський прапорець і заявляв по-англійськи „Я люблю Америку". Після короткого перебування в ресторані він правдоподібно поїхав таксівкою на поліцію і там заявив, що бажає залишитися у ЗСА.

Сумні роковини

Родина, друзі і знайомі відзначили сумні і болючі 31-ші роковини з дня відходу у вічність бл. п. Григорія Іваненка.

Народився Г. Іваненко у Харкові. Тяжкі випробування випали на його долю. Ще з дитинства пережив він багато страждань: штучний голод, викликаний Москвою, тяжкі роботи, хвороби. Та Бог дав йому сили пережити всі злигодні і щасливо продістатися з родиною у вільну країну Америку. Тут він працював механіком, згодом купив хату, умови життя стали нормальними. Тільки б жити і Бога хвалити. Та тяжка хвороба вкоротила його вік. 21-го липня 1956 року, на 38-му році життя, Григорій Іваненко відійшов у вічність.

Бл. п. Г. Іваненко залишив у смутку ближчу родину в Америці і дальшу в Україні.

Покійний був прикладним християнином і до останньої хвилини свого життя відвідував українську православну церкву, був добрим чоловіком для дружини, батьком, шваґром. Він мріяв про кращу долю для своєї поневоленої Батьківщини України і хотів бачити її вільною.

Похований св. п. Г. Іваненко в Чикаґо.

Родина

У ВАШІНҐТОНІ В НЕДІЛЮ, 9-го серпня ц.р., спікер Палати Репрезентантів Джим Райт сказав, що суперечку на тему участи нікараґуанських повстанців у мирних переговорах буде можна полагодити тільки тоді як повстанців на цих переговорах представлятиме якась третя безстороння група. Він теж заявив, що провідники Нікараґуа дали згоду на участь третьої безсторонньої групи.

КЕРІВНИКИ КОНҐРЕСОВОЇ КОМІСІЇ в справах простірної технології та біля 200 їхніх співробітників внесли законопроєкт, який дозволить на створення мултибільйонового дослідного центру, за конструкцію якого на свойому терені змагається 30 стейтів. „Це найбільший державний проєкт в історії ЗСА", — заявив голова комісії Роберт Ров, демократ з Ню Джерзі, у п'ятницю 7-го серпня ц.р.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК, під проводом інж. Романа Ракочого, ст., подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановані такі турніри:

8-9-го серпня — Подвійні гри
5-7-го вересня — Крайові чемпіонати УСЦАК
19-20-го вересня — Запрошенєвий УНС
26-27-го вересня — Подвійні гри Пласт
10-11-го жовтня — КЛК.

БІЛЬШІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ коледжів та університетів почали зміняти свої програми та плянувати перевірку яке і скільки знання дістають їхні студенти. Ілейн Ель-Кавас, заступниця президента для аналіз і дослідів при Американській раді освіти, заявила, що нині наукові установи Америки ставляться уважно до змін, про які найбільше заговорили губернатори стейтів, зокрема губернатор Джон Ашкрофт з Мізурі, як теж і декілька видатних виховників. Вони гостро скритикували рівень знання студентів та програми, що є надто загальні.

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що Американська психіятрична асоціяція без розголосу старається вислати делеґацію до Совєтського Союзу для перевірки пацієнтів в „психушках", що згідно з їхніми твердженнями, сидять там з політичних причин. Ця подорож, якщо Москва дозволить, становитиме новий спосіб обміну між американськими і совєтськими психіятрами.

З ТАЛАГАССІ, столиці стейту Фльориди, подали, що цей стейт веде перед у смертних випадках роверистів у пропорції до кількости населення, і це вже восьмий рік підряд. Пошкодження голови є у 75 відсотках цих випадків, але можна було б половині з них запобігти, якщо б жертви були мали шоломи, сказав Дан Бирдін, координатор роверистів при стейтовому департаменті транспортації.

У ЛІКАРНІ МІСТА Фалл Рівер стейту Массачусетс, у відділі інтенсивного догляду, провів свої 81-ші уродини легендарний режисер 40 фільмів джан Гюстон. Не зважаючи на свою хворобу Гюстон активно цікавився продукцією нового фільму з поблизькому Нюпорті, Ровд Айленд, якого співавтором і продуцентом він є а режисером є його син Данні.

НАЙСТАРША КРАЙОВА організація негритянських лікарів на своїй річній конференції в Ню Орлінс, Ка., одобрила обов'язкову перевірку на хворобу АІДС всіх тих, що жертвують кров і органи, рекрутів до війська та іміґрантів. Однак не погодились вони на таку перевірку всіх шпитальних пацієнтів та шлюбних аплікантів.

М. О'Коннор...

(Закінчення зі стор. 1)

точно розглянені оборонцями, а Отто Горн, що в Треблінці був медиком був покликаний прокуратурою до свідчення в Берліні і перепитуваний О'Коннором. Ані Й. Шефтель, ані Дж. Ґілл не були при тому присутні.

В додатку до тих свідків М. О'Коннор приготовив велику скількість документів і доказів зв'язаних з ідентифікацією І. Дем'янюка. Тому, що Й. Шефтель не хотів від довшого часу координувати працю оборонців, на думку М. О'Коннора він зовсім не є приготований перебрати оборону в теперішній стадії процесу, а Дж. Ґілл перебував на терені ЗСА і також не мав можливості підготовитися до оборони.

М. О'Коннор уважає, що Шефтель переконав дружину Дем'янюка, що він може виграти справу на підставі браку переконуючих доказів вини і що Дем'янюка не можуть видалити з Ізраїлю до СССР.

На закінчення свого листа адвокат М. О'Коннор заявив, що він подивляє льояльність оскарженого до своєї родини і що він вже не може нічого більше для Дем'янюка зробити. Вкінці М. О'Коннор дякує членам за їх професійну куртуазію, знання і справедливість, що можна було відчути в усіх фазах суду.

В дальшому „Джерусалем Пост" цитує із іншого ізраїльського часопису дискусію оборонця Й. Шефтеля із суддями Левіном і Дарією Дорнер, в якій Шефтель надаремно домагається відкладення процесу, щоб підготовитися краще до оборони. Судді не хотіли ніяк на це погодитися, закидаючи Й. Шефтелеві, що це його недотягнення, коли він не підготовився відповідно до оборони, перебираючи тепер в ній провід.

„Українське..."

(Закінчення зі ст. 2)

країну від 18 років. Це великий кусень, але він цього доб'ється. З другого боку, Папа бажав би прибути до Києва святкувати тисячоліття хрищення „Руси", тобто України. Ця візита може пригадати цій землі, що вона не завжди була в орбіті Москви. Як Папа і як поляк, Іван Павло II не може принести потіхи з'єднаним з Римом, які вже так довго переживають найжорстокіше переслідування. Але чи поїде він до Києва? А якщо не зможе туди поїхати, то що варта буде поїздка до Москви?

Переповів **С. Гординський**

ПРИВІТ з куріння табору УПН-ок 6-ого куріня ім. Марка Вовчок у Вікаго

Стежками Батьківщини 1987

Відзначім 50-ліття Зборівського комітету в Торонто

Зборівська земля — це колиска нашого дитинства, з якою ми пов'язані на все життя. І цю прив'язаність ми передали частинно нашим нащадкам у книзі, що появилася друком минулого року.

Зборівщина простягається на досить великому просторі поміж трьома ріками, допливами Дністра — Серетом, Стипою і Золотою Липою. Сусідує зі сходу з Тернопільщиною і Збаражчиною, з заходу — з Золочівщиною, з півдня — з Бережанщиною і з півночі — з Брідщиною.

На протязі нашої історії багато подій бачила Зборівська земля. Татарські орди мали три шляхи на нашій землі, т. зв. „Чорний шлях". У 1453 році напали на Поділля, а що не було охорони — забирали все. Наступний напад відбувся в 1476 році. Міста і села цілковито нищили, а людей забирали в полон — жінок, чоловіків і дітей. Забирали також худобу. Від 1467 до 1519 року за панування Марґелі Ґірея, хана кримського, українські землі були предметом постійних нападів татар. Напади відбувалися щороку, а то й кілька разів на рік. Таких нападів за сто років (1450-1556) занотовано 86. В одному лише 1575 році татари забрали в полон з українських земель 35 тисяч чоловіків і жінок, щоб мати невільників для власних потреб або на продаж на турецьких ринках. Скільки то разів зборівська земля була руйнована і палена, а все ж таки люди, що переховувались в місцях, куди татари не мали доступу, поверталися до своїх зруйнованих осель і відбудовувалися на знищеному терені. Немало потерпіла Зборівщина у Першій і Другій світових війнах.

Щоб пов'язати і поінформувати зборівську громаду про наше минуле, сучасне і майбутнє, управа Зборівського комітету на протязі 10 років здійснила заклик до громадянства Зборівщини історика Івана Крип'якевича — „збирати матеріяли для новішої історії Зборова, щоб минувшина не пропала безслідно". І цей заклик славного історика став наче заповітом для українського громадянства Зборова і Зборівщини.

Від появи в 1929 році історичної праці пера Івана Крип'якевича минуло понад півстоліття. І цей заклик- заповіт славного історика таки по роках мозольної праці здійснився: завдяки Зборівському комітетові в Торонто появилася книга про частину нашої України — землю батьків і прадідів наших — про Зборівщину, історично-мемуарний та літературний збірник п. з. „Наш Рідний Край", над берегами Серету, Стрипи і Золотої Липи, завершений під редакцією пок. Богдана Гошовського.

З появою книги в минулому році відбули ми успішно з'їзд колишніх жителів Зборівщини і гостей у днях 17-го і 18-го травня, на якому всі присутні привітали появу першого тому цінного збірника „Зборівщина". Видання удостоїлося прихильних рецензій в українській пресі та листів подяки поодиноких громадян Зборівщини.

Щоб увіковічнити великі діла наших батьків і прадідів та новіших поколінь ми повинні продовжувати працю: писати і друкувати дальші томи нашого збірника, головно англійською мовою для наступних поколінь. Ця робота вимагає від нас напруження сил і грошових засобів, щоб перед нашими нащадками чесно виконати це зобов'язання. Вся наша праця матиме успіх, коли залишимо по собі цінну історичну книгу чесних змагань і чинів нашого нескореного народу, що жив і працював над берегами наших рідних рік Серету і Золотої Липи, і буде правдивим скарбом, який залишимо нашим нащадкам, бо буде розповідати про правдиве життя українського народу. Така велика мета повинна заохочувати нас до дальшої праці, і ми будемо її чесно і солідно продовжувати, маючи в пам'яті незабутні слова нашої відомої землячки Лесі Лисак-Тивонюк: „Напиши про мою рідну землю, про мою батьківщину, так щоби ті, що там народилися і виростали, могли її ще раз побачити. А ті, які не мали щастя її бачити, могли бодай собі її уявити. Бо хоч би ти з'їхала увесь світ — другої такої країни не знайдеш. Пиши про наймилішу серцю країну дитинства. Країну пільних доріг і нив, сіл і містечок. Пиши про далекий Зборівський повіт... Зборів, що пам'ятає бої Богдана Хмельницького. На зборівських полях дотлівають козацькі кості". („Стежка додому").

В 1988 році, 12-го червня, нашим святим обов'язком є відзначити 50-ліття існування Зборівського комітету, і вшанувати тих піонерів-основників, що поклали тривкі основи цього комітету. До відзначення 50-ліття вже відтепер ми повинні приготовлятися. Як член комітету, звертаюся до вас, дорогі земляки: не будьмо тими, які мають засаду „Моя хата скраю", а спільно і дружньо приступім до завершення великого діла.

Володимир Локоть

БУЛЛІ, А НЕ БУДІВЛІ

У статті Романа С. Голіята п.з. „Східня політика Ватикану" („Свобода", ч. 149 з 6-го серпня ц.р.) в передостанньому реченні цієї статті треба читати: „Між 14-ма ілюстраціями читач знаходить копії двох буллів Папи Урбана УІІІ"... — Ред.

ПРОПУЩЕННЯ

У дописі про 22-гу Конвенцію УЛТПА (Свобода" з 9-го липня 1987 року) слід справити, що д-р Адріян Кецала виголосив вступне слово, а відтак виголосив реферат про економічні проблеми в медичній практиці, а д-р Мирон Войтович доповідав про застосування флюроскопії в перкутанній ґастростомії. У листі привітів є пропущено призвіще голови Українського Об'єднання Лікарів і голови Української Харитативної Служби в Німеччині д-ра Мялковського. — Д-р М. Іваницький.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВАСИЛЬ НЕБЕЛЮК, член УНС Відд. 214-го Т-ва УСВТ „Ч. Січ" в Нюарку, Н.Дж., помер 20-го червня 1987 р. на 79-му році життя. Нар. 1908 року в Делятині, Україна. Членом УНС став 1948 року. Залишив у смутку сина Ярослава, дочку Дарію з мужем і внучку Христину. Похорон відбувся 24-го червня 1987 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

О. Твардовський, заст. секр.

ВОЛОДИМИР ПІҐУТ, член УНС Відд. 221-го ім. св. Стефана в Чикаго, Ілл., помер 2-го липня 1987 року на 89-му році життя. Нар. 1898 року в Тернополі, Україна. Членом УНС став 1958 року. Залишив у смутку дружину Марію, синів Зенона і Володимра, невісток Христину і Александру, внуків Александра і Мирона, внучок Адріяну і Моніку та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Карачевський, секр.

МИХАЙЛО ВАПОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 261-го Т-ва „Україна" у Віллімставн, Н. Дж., помер 9-го липня 1987 року на 68-му році життя. Нар. 2-го вересня 1920 року в селі Храпличі, повіт Перемишль, Зах. Україна. Залишив у смутку дружину Емілію, сина Стефана і дочку Анну і двоє внуків Романа і Андрія. Похорон відбувся 13-го липня 1987 року на цвинтарі свв. Петра і Павла у Віллімставні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Петро Аркотин, секр.

ПАВЛО СЕНКІВ, член УНС Відділу 175-го ім. св. Миколая в Дітройті, Миш., помер 30-го червня 1987 року на 76-му році життя. Нар. 1911 року в селі Котузів, Підгайці, Україна. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Марію, доньку Віру з мужем та двоє внуків; дві сестри Анну та Евгенію та дальшу і ближчу родину. Похорон відбувся 3-го липня 1987 року на цвинтарі св. Ядвіги в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!

Ярослав Базюк, секр.

ФРЕНСИС ДАЦКІВ, член УНС Відд. 174-го Т-ва Пласт в Дітройті, Миш., померла 20-го червня 1987 року на 54-му році життя. Нар. 1933 року в Шкотії, Англія. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку мужа Зиновія, синів — Юрія з дружиною, Романа і Ігора, сестру Дарію і ближчу і дальшу родину в Шкотії. Похорон відбувся 23-го червня 1987 року на цвинтарі Воскресення в Клінтоні, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Атанас Слюсарчук, секр.

ВАСИЛЬ СЕМЕҐЕН, член УНС Відд. 175-го ім. св. Миколая в Дітройті, Миш., помер на 83-му році життя. Нар. 1903 року на Україні. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку сина Миколу і дочку в Україні, брата Ілярія в Америці, брата Миколу дочку Іванну з родиною, як рівнож дві братові — Марію і Степанію, в Канаді та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 30-го червня 1987 року на цвинтарі св. Гробу в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!

Ярослав Базюк, секр.

СТЕЛЛА СТЕЛЬМАХ, член УНС Відд. 287-го Т-ва „Сини України" в Джерзі Сити, Н. Дж., померла 23-го червня 1987 року на 73-му році життя. Нар. 6-го січня 1913 року в Скрентоні, Па. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку пані Ольгу. Похорон відбувся на Іст Сайд Семетері в Сакраменто, Каліф.

Вічна Їй Пам'ять!

Богдан Ясінський, секр.

АННА ТИХИЙ, член УНС Відд. 371-го Т-ва „Запорозька Січ" в Нюарку -Ірвінгтоні, Н.Дж., померла 14-го липня 1987 року на 78-му році життя. Нар. 1909 року у Львові, Україна. Членом УНС стала 1965 року. Залишила у смутку сестру Любу Савойку. Похорон відбувся 18-го липня 1987 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Мирослав Дереш, секр.

ІВАН КОВАЛЬСЬКИЙ, член УНС Відд. 147-го ім. св. Михаїла в Аллентавні, Па., помер 18-го липня 1987 року на 72-му році життя. Нар. 10-го червня 1915 року в Галичині. Членом УНС став 1963 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Мирона, доньку Наталку, брата Миколу і сестру Мері Ґрін. Похорон відбувся 21-го липня 1987 року на православному цвинтарі св. Марії у Вайтгол, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Катерина Гуцайлюк, секр.

АННА СМІЧЕРКО, член УНС Відд. 150-го ім. Михайла Грушевського в Піттсфілді, Масс., помер 18-го червня 1987 року на 62-му році життя. Членом УНС став 1944 року. Залишила у смутку мужа Стенлі. Похорон відбувся 21-го червня 1987 року в Піттсфілді, Масс.

Вічна Їй Пам'ять!

Лідія Гуда, секр.

АНАСТАЗІЯ ПАНЬКІВ, член УНС Відд. 14-го Т-ва Чорноморська Січ в Нюарку, Н.Дж., померла 1987 року на 78-му році життя. Членом УНС стала 1949 року. Похорон відбувся 2-го липня 1987 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Михайло Отрок, секр.